

Ștefan OPREA

Faceți dragoste nu război!

Rareori ni s-a întâmplat să vedem un spectacol a cărui idee centrală pornește de la scenografie spre text. Am văzut însă, recent, la Botoșani, un asemenea spectacol: **Make love not war**, adică *Faceți dragoste nu război!* Procesul elaborării acestuia a pornit de la ideea scenografei Ana Carauleanu care, studiind mitul șarpelui, a ajuns la ideea confruntării dintre Bine și Rău, dintre Iubire și Ură, dintre Frumos și Urât, dintre Pace și Război și a creat un spațiu scenografic alcătuit din lucrări de pictură și grafică și din structuri de fier și sfoară sub formă de șerpi.

Simbolistica șarpelui, amplă și diversă, cunoscută la toate popoarele vechi, a străbătut milenii, nuanțându-se permanent, dar păstrându-și nealterată esența, nutrinde miturile, credințele, obiceiurile și, nu în ultimul rând, literatura și artele. O întâlnim valorificată în operele lui Shakespeare și Tolstoi, ale lui Kipling și La Fontaine, Eliade și Jules Verne – ca să nu amintim decât numele unora dintre marii creatori. Victor Kernbach ne informează despre cultul șarpelui care circulă în numeroase religii ca mit simbolic, simbolurile – de o mare varietate – mergând adesea până la alăturarea de noțiuni antagonice: *bine și rău, iubire și ură, inteligență nefastă și înțelepciune creatoare*.

Din marea varietate a acestor mituri simbolice, Ana Carauleanu a ales confruntarea dintre *Quetzalcoatl* – Șarpele cu pene și *Tezcatlipoca*; cel dintâi fiind socotit zeu al renașterii, simbol al purificării, al Soarelui, al libertății, protector al umanității și primul zeu al artelor, iar cel de-al doilea (într-o variantă) – simbol al forței distrugătoare, al îndemnului spre păcat, zeu al răului, al ispitei, nocturn și malefic. Lupta dintre ei este lupta dintre *spirit și materie*. Scenografa și-a conceput lucrarea în conformitate cu convingerea că Arborele Universului are două brațe, unul al dragostei și altul al durerii. Preluând de la *Quetzalcoatl* această dublă înțelegere a existenței, ea își explică demersul: „Sunt lucruri în noi care ne dor și ne înalță în același timp. Dacă uităm de unde venim, nu vom mai ști încotro mergem”. Lucrarea scenografică rezultată în urma acestui apel la mit și simbol are nu doar valoare plastică deosebită, ci și una provocatoare pentru regizor; acesta trebuia să găsească textele literare potrivite, care să se înscrie consonant în spațiul dramatic astfel conceput. Și Adi Carauleanu a găsit asemenea texte în opera lui Matei Vișniec și a lui Dumitru Solomon. De la cel dintâi a ales scene și monologuri din *Teatru descompus* („Voci în lumina orbitoare”, „Depanatorul”, „Nebuna liniștită”, „Nebuna febrilă”, „Nebuna lucidă”, „Sfoara”), iar de la cel de-al doilea – *Inamicii*, combinându-le într-un scenariu în care ideile dominante sunt *iubirea, teama, existența în doi, disperarea, teroarea psihologică, absurditatea războiului*. Peste toate a adăugat câteva scene scurte despre puritatea copilăriei, a jocului în lumina binefăcătoare a Soarelui, mereu dătătoare de viață și de speranță, încât după momente dure, după spaime, stări de anxietate, de agresivitate etc. intervin altele, reechilibrând universul uman tulburat, aducând speranța altui început și victoria binelui și a rațiunii. Șarpele cu pene, binefăcătorul, coboară în final peste acest univers, lăsându-se mângâiat de fetița care se joacă în lumina soarelui.

Ana Maria CAZACU și Ioan CREȚESCU

Regizorul Adi Carauleanu a montat textele amintite astfel încât spectacolul să păstreze în permanență dramatismul confruntării dintre *bine* și *rău*, dintre *disperare* și *speranță*, dintre *absurditate* și *rațiune* etc.

Momentele cele mai izbutite ale spectacolului sunt cele realizate pe textele *Voci în lumina orbitoare (Sfoara)* și *Inamicii*. Primul are o tensiune în *crescendo* bine marcată de actorii Gabriel Sandu și Sorin Ciofu mai ales (mai puțin de Bianca Gavril – voce neformată și gestică neconcludentă). Ideea de agresiune psihologică, dar și cea de rezistență, ajunge la un paroxism insuportabil pe care publicul îl receptează ca atare, în ciuda unor reacții vesele ale unor spectatori tineri ce descoperă în evoluția personajelor și unele reflexe de umor. În *Inamicii*, asemenea reflexe chiar există. Doi ostași din armate aflate în conflict se întâlnesc, noaptea, într-o zonă neutră și se iau prizonieri unul pe celălalt, fiecare susținând că prioritatea este a lui. Până să se clarifice „care pe care”, vorbesc, se insultă reciproc cu sloganuri ale propagandei războinice, se disprețuiesc, își aruncă acuze dure unul altuia și popoarelor de proveniență, pentru ca, până la urmă, să-și dea seama că sunt la fel și ei și națiile lor și că ura și dușmănia le-au fost induse și că ei sunt de fapt victime la fel de nevinovate. Totul se termină într-un fel de amicitie și respect reciproc, ceea ce subliniază și mai mult absurditatea războiului.

Dialogul are un umor cu totul special, specific lui Dumitru Solomon. Cei doi actori, Traian Andrii și Radu Dragoș, evoluează convingător, personajele lor susținându-și punctele de vedere la început cu o fermitate fără nuanțe, pentru ca treptat să se înmoaie, să cedeze, să cadă la pace. Din luptătorii înarmați până în dinți, ca două cuirasate gata să se înfrunte, nu rămân în final decât doi oameni obișnuiți puși în situații străine lor. Deși au destulă siguranță scenică și transmit sentimentele de absurditate și inutilitate pe care propaganda războinică și conflagrațiile le provoacă în oameni, cei doi actori pierd – prin exces de angajare în confruntare – unele subtilități ale textului și unele rafinamente de umor ale dialogului.

Un fapt nostim s-a petrecut în timpul realizării spectacolului. Monologurile lui Vișniec *Nebuna liniștită*, *Nebuna febrilă* și *Nebuna lucidă* vorbesc despre invadarea orașului de fluturi carnivori, de melci pestilențiali și de un animal gigantic și difuz sub forma unei ploii incolore și inodore. Acești invadatori distrug totul, terorizează,ucid. Lucrurile au mers normal până ce s-a ajuns la fluturi. O personalitate oficială a Botoșanilor se numește Flutur. Și, ca să nu se interpreteze cine știe cum, s-a renunțat la fluturii carnivori, înlocuindu-i cu... libelule! Ceea ce înseamnă că autocenzura funcționează... liber!

Teatrul „Mihai Eminescu” are un colectiv actoricesc tânăr și cu bune disponibilități de creativitate. În spectacolul la care ne referim mai evoluează în notă consonantă, ilustrând sentimentele de teamă, iubire, disperare, speranță: Ana-Maria Cazacu, Andreea Moțcu, Laura Dumitrache, Ioan Crețescu și fetița Sorina Băleanu.

Spectacolul are gând și cultură, e frumos din punct de vedere plastic și transmite idei de acută actualitate pe care spectatorii le înțeleg și le asumă în grade diferite, după nivelul de pregătire culturală al fiecăruia.

Teatrul „Mihai Eminescu” Botoșani – Make Love Not War. Scenariul: Adi Carauleanu, după Matei Vișniec și Dumitru Solomon. Regia: Adi Carauleanu. Scenografia: Ana Carauleanu și Mihai Pastramagiu. Cu: Ana-Maria Cazacu (*Sentimentul 1/Ea*), Ioan Crețescu (*EI*), Andreea Moțcu (*Sentimentul 2*), Eduard Sandu (*Primul*), Cristina Ciofu/Bianca Gavril (*Al Doilea*), Sorin Ciofu (*Al Treilea*), Laura Dumitrache (*Sentimentul 3*), Traian Andrii (*Soldatul Înalt*), Radu Dragoș (*Soldatul Scund*), Sorina Băleanu (*Sentimentul 4*). Data premierei: 5 decembrie 2009.